

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРАЇНОЗНАВСТВО ФРАНЦІЇ ТА ФРАНКОМОВНИХ КРАЇН

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 014.02 Середня освіта (із зазначенням мови)
(код і назва спеціальності)

освітня програма Середня освіта: Мова і література (французька)
Середня освіта: Мова і література (англійська)
(код і назва спеціальності)

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

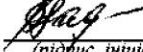
ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою романо-германської філології
протокол № 5 від 18.12.2019р.

Завідувач кафедри В.Ф.Радкіна
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова ради з якості освіти факультету
іноземних мов _____ С.О. Рябушко

(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми:

*Стародєдова Людмила Валентинівна,
кандидат філологічних наук, доцент.*

Рецензенти програми: *Рябушко Світлана Олексіївна, кандидат педагогічних*

*наук, доцент, завідувач кафедри англійської мови та
перекладу.*

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	20	-
Модуль: 1	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 120	-	-
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 2-4	Лабораторні заняття:	
	-	-
Семестр: 3-8	Семінарські заняття:	
	28	-
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 2		
- самостійна робота: 4	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік		
Мова навчання: французька	Самостійна робота:	
	72	-

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є комплексна характеристика географічних, соціально-економічних, культурно-історичних та соціокультурних особливостей Франції на основі оволодіння знаннями про специфіку їх мовного відображення на прикладах текстів, різних за стилістичною належністю. Науковим фундаментом дисципліни є знання про країну, мова якої вивчається, сама мова з її стилістичним, граматичним, лексичним наповненням. Курс країнознавства має допомогти студенту у сприйнятті відомостей, які будуть здобуті під час вивчення теоретичних курсів з історії, лексикології, стилістики та граматики французької мови, історії, географії та культури країни.

Мета вивчення дисципліни: формування знань про країну, мова якої вивчається, сама мова з її стилістичним, граматичним, лексичним наповненням. Курс країнознавства має допомогти студенту у сприйнятті відомостей, які будуть здобуті під час вивчення теоретичних курсів з історії, лексикології, стилістики, граматики французької мови та ін.

Передумови для вивчення дисципліни становлять фахові знання (компетентності) загально- та професійно-нормативних дисциплін

Міждисциплінарні зв'язки : навчальна дисципліна « Країнознавство Франції та франкомовних країн» тісно пов'язана з дисциплінами «Практичний курс французької мови», « Практикум з мовної комунікації», « Теоретичний курс французької мови», «Теорія та практика перекладу», « Література Франції та франкомовних країн».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Знання:

- методологічні засади країнознавства, принципи вивчення відомостей про країну та їх систематизації на основі мовного матеріалу;
- основні географічні, соціально-економічні, культурно-історичні та соціокультурні особливості Франції та специфіку їх відображення в лексиконі французької мови;
- головні соціальні, політичні та культурні події Франції та їх роль у формуванні мовного портрету країни;
- характеристику сучасної Франції як члена Європейського союзу.

Уміння:

- добирати, систематизувати й аналізувати країнознавчу інформацію;
- будувати загальну схему країнознавчої характеристики;

- складати наукову бібліографію з країнознавчої та міжнародно-політичної проблематики;
- готувати письмові та усні реферати, а також презентації із запропонованої проблематики, використовуючи для цього сучасні комп'ютерні технології;
- застосовувати країнознавчі знання для формування сучасного «образу» майбутньої професії;

Комунікація:

- здійснювати комунікацію французькою мовою за відповідною темою з використанням країнознавчих відомостей про Францію; аналізувати взаємозв'язок економічних, політико-правових і культурних факторів у розвитку країни.

Автономність та відповідальність

- уміти адаптуватись до нових ситуацій та умов освітнього процесу, приймати самостійні рішення в процесі застосування набутих знань у різних сферах професійної діяльності – мовознавчій, культурознавчій, освітній тощо і нести за них повну відповідальність.
- усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою самовдосконалення, поглиблення набутих і здобуття нових фахових знань.
- відповідально ставитись до виконуваної роботи та досягати поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)						Кількість годин (заочна форма навчання)							
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
<i>Франція та франкомовні країни: історичний, соціокультурний і політичний аспекти розвитку на сучасному етапі</i>															
1.	Тема 1. Географія та демографія Франції	4	2	2				6							
2.	Тема 2. Історична спадщина Франції: Галія. Столітня війна. Жанна д.Арк. Французькі династії.	4	2	2				6							
3.	Тема 3. Великі історичні діячі Франції.	4	2	2				6							
4.	Тема 4. Французька мова у світі. Франкофонія. Тенденції економії у французькій мові.	4	2	2				6							
5.	Тема 5. Політична система Франції	6	2	4				6							
6.	Тема 6. Регіони Франції: адміністративний поділ та лінгвокультурні особливості.	6	2	4				6							

7.	Тема 7. Культура та мистецтво Франції.	6	2	4				8						
8.	Тема 8. Наука, освіта.	4	2	2				6						
9.	Тема 9. Франкомовні країни Європи.	4	2	2				6						
10.	Тема 10. Французька мова у країнах Африки.	3	1	2				6						
11.	Тема 11. Франкомовна Канада.	3	1	2				6						
Проміжний контроль								4						
Разом:		48	20	28				72						

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Франція та франкомовні країни: історичний, соціокультурний і політичний аспекти розвитку на сучасному етапі.

Тема 1. Географія та демографія Франції.

Зміст теми Франція – республіка на заході Європи. Держави-сусіди (Бельгія, Люксембург, Німеччина, Швейцарія, Італія, Іспанія, Андорра). Франція - провідна країна світу. Культурний, економічний, військовий та політичний вплив Франції на Європу та світ. Заморські території Франції: Гваделупа, Сен-Бартельмі, Сен-Мартен, Французька Гвіана, Мартініка, Нова Каледонія, Південні й Антарктичні території. Франція – одна національна держава.

Тема 2. Історична спадщина Франції: Галія. Столітня війна. Жанна д'Арк. Французькі династії.

Зміст теми Перші поселення на території Франції. Римська Галія. Західно-Франкське королівство. Столітня війна. Протистояння англійського короля Едуарда III та французького короля Філіпа VI. Жанна д'Арк – героїня Столітньої війни. Французькі династії. Людовик XIV і абсолютна монархія.

Тема 3 Великі історичні діячі Франції.

Зміст теми Версенжеторікс – організатор спротиву галів римським легіонам. Кловіс I – перший християнський король королівства Франків. Шарлемань – (Карл Великий) король-реформатор. Ю. Капет – засновник королівської династії. Ж.Ж. Руссо – один із найвизначніших філософів епохи Просвітництва. Місце Ф. Вольтера в колективній пам'яті французів. Д. Дідро - критичний розум епохи Просвітництва. М. де Робесп'єр – політичний діяч Французької буржуазної революції. Наполеон Бонапарт – перший консул і імператор Франції. Військові успіхи і поразки Наполеона. Ш. де Голль – засновник V республіки.

Тема 4 Французька мова у світі. Франкофонія. Тенденції економіки у французькій мові.

Зміст теми Французька мова – офіційна мова у 85-ти країнах світу. Термін «франкофонія». Французька - рідна мова Франції, Канади, Бельгії, Швейцарії, Монако. Французька- офіційна мова Буркіна-Фасо, Габона, Гвінеї, Малі, Нігерії . Хартія Франкофонії та її завдання .

Тема 5 Політична система Франції

Зміст теми Символи Франції. Політичний устрій Франції. Розподіл гілок влади. Політична ситуація в країні – партії та вибори. Внутрішня та зовнішня політика. Постаті політичних діячів (Ш. де Голль, Н.Саркозі, Ф.Оланд, Е. Макрон). Законодавча влада. Франція - президентсько-парламентська республіка. Політичні партії: Республіканський і громадянський рух. Французькі заморські департаменти та території.

Тема 6. Регіони Франції: адміністративний поділ та лінгвокультурні особливості.

Зміст теми Провінції Франції. Долина Луари, Бретань, Нормандія, Пікардія, Північ - Па-де-Кале, Шампань-Ардени, Ельзас і Лотарінгія, Франш-Конте, Рона- Альпи, Прованс, Альпи-Лазурний берег, Лангедок-Руссійон, Південь- Піренеї, Аквітанія, Пуату-Шарант, Лімузен,

Овернь, Бургундія. Визначні особливості різних регіонів Франції. Департамент, округи і комуни. Мер – голова муніципальної ради.

Париж – столиця Франції, центр французького культурного життя. Лівий і правий береги річки Сени. Ейфелева Вежа. Пішохідні зони Парижа. Набережні та бульвари. Центр Жоржа Помпіду. Район Дефанс. Французькі міста і порти: Ліон, Марсель, Бордо, Лілль, Тулуза, Клермон-Ферран, Гренобль, Гавр, Ніцца, Авіньйон, Арль, Ла Рошель. Замки вздовж річки Луари.

Тема 7. Культура та мистецтво Франції.

Зміст теми Розвиток образотворчого мистецтва. Делакруа і Пікассо. Французькі імпресіоністи.

Театральне життя. Гранд Опера і Комеді Франсез. Діячі театру і кіно: Жан Марє, Кокто, Ів Монтан, Фернандель, Бурвіль, Луї де Фюнес, Жан Габен, Жан Люк Годар, Катрін Денєв, Ані Жірдардо, Жерар Депардьє. Кінофестивалі.

Французькі модельєри. Гастрономія. Французькі сири і вина. Регіональні традиції та страви регіональної кухні.

Тема 8. Наука, освіта.

Зміст теми Французькі вчені та винахідники: Андре Марі Ампер, Блез Паскаль, П'єр і Марі Кюрі, Фредерік Жоліо-Кюрі і Ірен Кюрі, Луї Пастер, брати Люм'єр, Гюстав Ефель, Жан Ів Кусто. Всесвітні виставки в Парижі.

Система освіти у Франції. Дошкільне виховання. Початкова і середня школа. Вищі навчальні заклади. Еколь Нормаль. Сорбонна. Французька Академія.

Тема 9. Франкомовні країни Європи.

Зміст теми Геополітичне становище, природно-кліматичні умови і мінерально-сировинні ресурси Бельгії. Особливості й основні етапи формування цивілізації. Особливості французької мови у Бельгії та Швейцарії.

Утворення нації. Демографічний рух після 1789 р. Структура населення. Розподіл населення. Еволюція традицій. Французька мова Люксембурга, Монако та Італії.

Тема 10. Французька мова у країнах Африки.

Зміст теми Особливості географічного положення, природні ресурси та економічний потенціал, демографічні показники, релігійний склад та етнічна структура населення. Французька мова в Африці

Тема 11. Франкомовна Канада.

Зміст теми. Франкомовні канадці. Єдина офіційна мова Квебеку. Особливості французької мови в Канаді. Регіональні варіанти французької мови. Французька у школах Канади

5.2. Тематика семінарських (практичних, лабораторних) занять.

Тема 1: Географічне положення Франції. – 2 год.

Тема 2 : Населення Франції. – 2 год.

Тема 3 : Сільське господарство. – 2 год.

Тема 4 : Промисловість. – 2 год.

Тема 5 : Витоки і основні історичні етапи розвитку цивілізації Франції. – 2 год.

Тема 6 : Історичні діячі Франції– 2 год.

Тема 7 : Державний устрій і адміністративна система. – 2 год.

Тема 8 : Умови життя, проблеми зайнятості і безробіття. – 2 год.

Тема 9 : Політичні партії і соціальне забезпечення. – 2 год.

Тема 10 : Символи Франції. – 2 год.

Тема 11 : Культурне життя Франції – 2 год.

Тема 12: Франкомовні країни Європи. – 2 год.

Тема 13: Французька мова у країнах Африки. – 2 год.

Тема 14: Франкомовна Канада. – 2 год.

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

№ з/п	Вид роботи	К-ть годин	Форми звітності
1.	Підготовка до лекційних та семінарських занять	20	конспект

2.	Підготовка до проміжного контролю.	4	модульна контрольна робота
3.	Виконання індивідуальних завдань: - складання термінологічного словнику; - підготовка реферату ; - підготовка до презентації - опрацювання тем для самостійного вивчення.	10 10 18 10	словник конспект презентація (Power point) конспект
	Разом	72	

Тематика індивідуальних завдань

Тематика рефератів

1. Франція у період до V століття. Галло-римська цивілізація.
2. Франція в період середньовіччя (V-XV ст.). Хрестові походи.(XI-XV ст.)
3. Франція в період нової історії (XVI ст. - 1870 р.). Епоха великих географічних відкриттів
4. Франція в новітній період (кінець XIX ст. – поч. XXI ст. Французька політика щодо колишньої Російської імперії у 1918-1921 рр.
5. Культура Франції з давньої історії до кінця XVIII ст. Реформація і контрреформація.
6. Культура Франція XIX-XX ст. Французький натуралізм у другій половині XIX ст.
7. Франція в інтеграційних процесах в Західній Європі.
8. Внутрішня політика Франції в 90-ті рр.
9. Період реформування політичної системи, вирішення глобальних проблем сучасності.
10. Розвиток науки у Франції у 19-20 ст.
11. Архітектура та мистецтво Франції у 19-20 ст.
12. Література Франції у 19-20 ст.
13. Театр та кіно Франції у 19-20 ст.
14. Збереження пам'яток французької культури та захист її самобутності.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю:* семінарські заняття, індивідуальні завдання.
- 6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.
- 6.3. *Форми підсумкового контролю:* залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи, а також якість виконання студентом індивідуального завдання.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає 2 завдання: 1 теоретичне питання та 1 практичне завдання у формі тестів.

Зразок модульної контрольної роботи.

1. Поясніть, яку роль відіграло розширення державної території Франції за часів правління Філіпа II Августа, Людовіка IX Святого, Філіпа IV Красивого та Людовіка XI
2. Тестові завдання .
 1. Регіон Франції, розташований на Півдні, на березі моря.....
 - а) Смарагдовий берег
 - б) Любовний берег
 - в) Лазурний берег
 2. Попередниками нинішніх французів були....
 - а) Кельти
 - б) Галли
 - в) Гельвети
 3. Назвіть роки правління Людовіка IX.....
 - а) 1137 - 1180 рр.
 - б) 1223 - 1226 рр.
 - в) 1226 - 1270 рр.
 4. Тимчасовий уряд на території Франції почав діяти в
 - а) 1943 р.
 - б) 1944 р.
 - в) 1945 р.
 5. Ніколя Саркозі стає президентом Франції у
 - а) 2005 р.
 - б) 2006 р.
 - в) 2007 р.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Складання термінологічного словнику	5
Підготовка реферату	5
Підготовка презентації	5
Опрацювання тем для самостійного вивчення.	5

Критеріями оцінювання складання термінологічного словнику є констатація системних, дієвих знань студента, вільне володіння термінологією.

Оцінювання реферату здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Критеріями оцінювання презентації є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

Критеріями оцінювання опрацювання тем для самостійного вивчення є здатність студента працювати з основними, допоміжними джерелами та з Інтернет-ресурсами.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на теоретичне питання складає 15 балів, один тест практичного завдання – 1 бал (15x1=15). Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю.

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Венгрєнівська М. А., Венгрєновська Г. Ф., Ораторський Т. Б. *Connaissez-vous la France?... Чи знаєте ви? ...* Посібник з країнознавства. К.: Експрес – об'ява, 1998. 138 с.
2. Гречаная Е. П. *Милая Франция. La douce France.* Книга для читання на французькому мові. М.: ООО «Лист - Нью», 1999. 200 с.
3. Давидов О. І., Нестеренко О.І. *Франція сьогодні у політичному та економічному аспектах (франц. мовою).* Х: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2003. 63 с.
4. Иванова Ю. *Все о Франции.* Х.: «Фолио», 2006. 540 с.
5. *История Франции. Книга для чтения на французском языке.* – С.-Петербург: Корона принт. Учитель и ученик, 2003. 221 с.
6. Масляк П. О. *Країнознавство: підручник.* К.: Знання, 2007. 292 с.
7. Михайлова О. Г., Шмиголь Н. В. *Франкомовні країни.* Вінниця: «Нова книга». 2009. 215 с.
8. Сваткова Т. Д., Ведіна І. В. *Франція. Посібник з країнознавства.* К.: видавець Вадим Карпенко, 2008. 279 с.
9. *Zakharkevitch Cours de civilisation française.* Minsk, 1990.
10. Морочкіна Г. *La langue et la civilisation française à travers les siècles.* Vinnitsia: Nova Knyha, 2011. 320 p.

10.2. Допоміжні джерела

1. Гречаная Е. П. *Милая Франция.* М.: Лист, 1999. 200с.
2. Загряжкіна Т. *Франція сьогодні.* М: Айрис Пресс, 2000. 235 с.
3. Сваткова Т. Д., Ведіна І. В. *Франція: посібник з країнознавства.* К.: ХНУ імені Тараса Шевченка, 2009. 280 с
4. Заботкіна О. С. *Франция (история, культура, искусство): пособие по страноведению.* Ленинград: Просвещение, 1977. 350 с..

5. Манфред А. З. История Франции в 3х томах. М.: Наука, 1972-1973. Т.1-357 с., т2-663 с., т3-599 с.
6. Харитоновна И. В., Самохотская И.С. Франция как она есть. М.: Владос, 2000. 355 с.
7. Balmand Pascal. Histoire de la France. Paris: Hatier, 1992. 444 p.
8. Barba-Negra P., Schwarz F. Symbolique de Paris. Paris sacré, Paris mithique. Paris: Les éditions du Huitième jour, 2004. 157 p.

10.3. Интернет-ресурсы

- <http://www.quid.fr/2007/>
- <http://fr.encarta.msn.com/encyclopedia>
- Musées de France. Vidéo Visite. <http://www.tlfq.ulaval.ca/axl/index.shtml>
- <http://www.culture.gouv.fr/culture/dglf/politique-langue/valo-lang-reg-accueil.htm>
- <http://www.quid.fr/2007/>
- <http://fr.encarta.msn.com/encyclopedia>
- <http://www.alleng.ru/edu/hist2.htm>.
- <http://www.vostlit.info>.
- <http://svr-lit.niv.ru/>.
- <http://historyatlas.narod.ru/>.
- <http://www.portalostranah.ru/>.